

TOPONYMIE VAN 'S HEERWOUTERMANSAMBACHT (XIII) - 29ste BEGIN
Sinte Cathelyne-Zuudtwest. De Wulvehouc

door J.B. DREESEN

We gaan even terug over de Steense dijk om er een bijna vergeten begin van Sinte Catharine-West te bekijken. Na het beleg van 1601-1604 werd dit begin geïntegreerd in het Camerlinck-Ambacht. Het 29ste Begin lag zuidwest van de kerk van Sinte Catharine-West en werd de WULVEHOUC genoemd. Het is met dit eerste toponiem dat we starten.

Op het eerste zicht zou men denken dat er hier spraak is van WULVEN = WOLVEN. Of die roofdieren hier in ons kaal polderlandschap veel gefloreerd hebben is sterk te betwijfelen. We gaan het vermoedelijk moeten zoeken bij een oud Westvlaams woord voor KANKERBLOEM (Papaper Rhoëas L.), of zoals ze destijds genoemd werd de WULVEBLOMME. De kankerbloem heeft de eigenschap zich zelf uit te zaaien en kan in een mum van tijd een gans gebied begroeien. Een van de toponiemen in de tekst van de Ommeloper is ten andere WULVEWEGEL. Een wegel waarlangs er veel WULVEBLOMMEN groeiden.

De omschrijving van het 29ste Begin luidt als volgt :

"Beghinnende westwaert over vanden vorseiden percheelen westwaert over de GROOTEN SLUUSVLIET, tusschen den DYCKWECH ande noordtzyde, de CLEENE ZYDELINGHE ande zuudtzyde ende andt westhende, metten oosthende ande ZYDELYNGHE jehghens de SLUUSVLIET, metten noordtoosthender ande SNOUXHUELBRUGGHE ende es tbeloop daer...".

We hebben hier meteen een paar oudgekenden die we in vorige bijdragen ontmoet hebben. Even een heropfrissing.

De GROOTEN SLUUSVLIET was het afwateringsvaartje van 's Heerwoutermansambacht die over zijn ganse lengte langs de STEENSE DIJK liep om in Mariakerke in zee af te wateren. Dit gebeurde op de plaats waar in 1601 fort Albertus gebouwd werd. Dit is ongeveer de plaats waar nu twee schuine hellingen naar de Zeedijk oplopen.

Den DYCKWEGH noemden we vroeger reeds als den HOOGHEN DYCKWEGH die komende van Nieuwpoort langs Wilskerke en over Sint Catharina-West ten zuiden van de stad Oostende passeerde en daarna tot Bredene liep. Het gedeelte waarvan in deze deze tekst sprake is stemt overeen met het tracé van de Prins Roselaan op Mariakerke en de daaropvolgende Lege Weg tot aan het vliegveld.

De CLEENE ZYDELINGHE die in dit gedeelte de scheiding vormde tussen 's Heerwoutermansambacht en het Camerlinckx Ambacht (TGHESCHEET VANDEN AMBOCHT) liep vanaf PANNEVOXHOUCK (tegenwoordig de hoek van de Steense Dijk tussen de Dennenlaan en de Limbalaan) in westelijke richting om over de huidige Duinkerke Weg, op de scheiding van Stene en Leffinge, noord te draaien om ter hoogte van de huidige ingang van het vliegveld, de Nieuwpoorsesteenweg te dwarsen om westelijk van de kerk van Mariakerke haaks op de huidige Zeedijk uit te komen. tot voor enkele jaren kon men in het landschap de tracé van de Cleene Zydelynghe nog localiseren door

de loop te volgen van het Zydelingegeleed die er juist naast had gelegen.

Even een verklaring. Een ZYDELINGHE was een zomerdijk die nog niet tot een volslagen zeedijk (winterdijk) was opgewerkt.

De "ZYDELINGHE jegens de SLUUSVLIET" was de zomerdijk die langs de GROOT SLUUSVLIET liep en als zodanig de voorloper van de huidige Steense Dijk vormde. De naam STEENSE DIJK is eerst in gebruik genomen toen in 1608 de Zydelynghe verhoogd werd om de wateroverlast van 's Heerwoutermansambacht naar Camerlinckx Ambacht te verminderen.

SNOUCKXHEULBRUGGHE was een heulbrug (een verwulfdde (holle of bolle) meestal stenen brug) op de Hoge Dijkweg over de Grote Sluisvliet. Te situeren op de Steense Dijk ter hoogte van het begin van de Prins Roselaan. Waarschijnlijk was het enen SNOUCKX die de brug had aangelegd of laten bouwen.

Buiten de bovenstaande toponiemen noteerden we in het 29ste Begin nog enkele andere.

We starten in de zuidoosthoek aan de PANNEVOCXHOUCK en gaan west uit langs de CLEENE ZYDELINGHE. Achtereenvolgens krijgen we :

... op beeden zijden nedere (laag) dictum TSTIJL STICKXKIN...Waarschijnlijk ging het hier om een stuk dat afgepaald was. Stijl = paal.

... wijlent een HOFSTEDE daer ADRIAEN VAN JABBEKE wijlent weunde...Wijlent is hier in de betekenis van verlaten of weg.

Vervolgens liggen er verschillende percelen die met hun zuideinde aan de Cleen Zydelinghe grenzen en met hun noordeinde aan een VLIETKEN of LEEDEKIN. In de verdere beschrijving is dit een gracht midden door het begin in een bijna oost-westrichting.

... ende de haeck is nu OFGEOLFFVEN...Afgedolven.

een perceel dat... heet de GHOUDWASE...Wase is slijk of modder, ook begroeide aardkorst. bij "ghoud" moeten we voorlopig een vraagteken plaatsen.

... Libri SIMOEN BUSSCHOP land, dictum de PAPEGAEI...De naam van een vogel maar ook van de nagemaakte vogel. Dit laatste werd misschien door de eigenaar gebruikt als huisteken.

... CORNELIS MARRANES cum suis ghemene landt dat men heet de HEYLAERT...Misschien genoemd naar een vroegere eigenaar.

... vier stryngghen gheheeten den EEMET...Nog een voorlopig vraagteken.

... jegens de COEBRUGGHE...Er bestaat nog steeds een koebrugstraat op de Conterdam.

... ende es de HOFSTEDE daer JACOB DE DOECS in weunt...

... UUTGEDARYNCKT...(uitgeturfd).

... TDRYNCKPITSTICK...

... van een VULWEGHELKEN datter van noorden komt...Waarschijnlijk een verschrijving van Wulvewegel.

Een perceel dat heet...DE STREPE...smalle reep grond.

Een perceel dat op de noordwesthoek...UUTGEDARYNCKT...is

... metter oosthende ande WULVEWEGHELJKIN...Waarschijnlijk een wegel met traditioneel veel wulvebloemen langs zij.

... ende es in het midden enen grooten SCHEETGRACHT...Scheidingsgracht.

... libri (kinderen) CORNELIS VANDE COUTERE land ende heet TLEEPSTICK...Leep in de betekenis van slecht van gehalte, een minder goed stuk.

... de HOFSTEDE daer libre CORNELIS VANDE COUTERE weundt...

... ende JACOB VAN MARIVORDE naervolghende HOFSTEDE...

... ende heet DRYNCKPITSTIK...Waarschijnlijk weiland met een drinkput voor het vee.

... ende es de HOFSTEDE daer...?...weundt. De landmeter vergat waarschijnlijk de naam van de bewoner te noteren of kende hem niet.

... ende ADRIAEN MAERS cum suis WALSTICK....Met een wal of hoogte.

Een perceel met...enen DRYNCKPIT opt zuudthende verin staende...

... op den noordoosthender UUTGEDARINCKT landt.

We volgen de landmeter en herbeginnen op de hoek van de Dijkweg en de Zydelinge ter hoogte van de SNOUCKXHEULBRUGGHE en gaan west uit.

... gheheten van ouden tyden THEULEN STICK...Hier stond waarschijnlijk ooit een molen.

Een perceel met een hofstede...heet van ouden tyden JAN HELLENS HOFSTEE...

... de voorseide HOFWECH met een CLEEN PITKIN....

... metten noordthende an MEESTER JAN VALCKE leen...

... wijlent in de THEGELRIE...Vroeger een steenbakkerij

Waarmee me dan weer terug in de hoek van de DIJKWEG en de CLEENE ZYDELYNGHE staan.

Het 29ste Begin telde niet minder dan 149 percelen. In totaal was dat 249 gemeten 1 lijn en 11 roeden. Hoeveel dit in de huidige landmaten is werd in vorige bijdragen reeds uitgerekend.

BRONNEN

1. R.A. Brugge. Fonds JONCKHEERE nr. 1290.
  2. R.A. Brugge. Watering Blankenberge nr. 517. Ommeloper van 's Heerwoutermansambacht. 29ste Begin 1559.
  3. Stedelijk archief Brugge. Kaart van het Brugse Vrije door Pieter POURBUS.
  4. J. VERDAM. Middelnederlands handwoordenboek.
  5. DE BO. Westvlaams idioticum.
-

DE OOSTENDSE ONDERGROND. Het Vlaams Plein

In de vijftiger jaren heeft Prof. AMERYCKX in de ganse kuststreek een reeks boringen gedaan die een beter inzicht over de ondergrond moesten geven. Spijtig genoeg beperkte deze operatie zich tot de onbebouwde delen van het landschap. In de bebouwde kommen werd niet geboord om uiteraard praktische redenen. We hebben dan ook alle baat bij het onderzoeken van de bouwputten die in onze stad op regelmatige tijden gedolven worden. Een onderzoek van al deze bouwputten en de publicatie van de resultaten in ons tijdschrift zou ons na verloop van tijd een beter inzicht kunnen geven in de Oostendse ondergrond.

Bij de heraanbestedingswerken van de Leffingestraat werd in de loop van de maand februari de riolering herlegd op en in de omgeving van het Vlaams Plein. Hiervoor werd een sleuf gegraven van ongeveer 4,20 meter diepte.

Daarvan was de bovenste laag van ongeveer 60 cm verstoorde en aangevoerde grond. Daaronder kwam een laag van ongeveer 3,60 meter gelijke blauwgrijze klei waarna de bruine veenlaag zichtbaar werd. Dieper werd niet gegraven waardoor de dikte van de veenlaag niet bepaald kon worden. De veenlaag werd afgedekt met een specie waarop de nieuwe riolering werd gelegd.

Hebt U een bouwput in de buurt. Inspecteer hem, meet en beschrijf de lagen die U ziet en geef ze ons door samen met datum en plaats. Wij noteren ze op een kaart die we speciaal voor dit doeleinde in ons museum bijhouden.

J.B. DREESEN

ENKELE HERINNERINGEN.....

De Ijsput bevond zich op de hoek van de H. Hartlaan en de Nieuwpoortsesteenweg. Gedurende de eerste oorlog speelden wij jongens van 8 tot 12 jaar in de drogere dagen in die put $\pm$ 2,50 meter onder de straat. De afsluiting was alles behalve. In de ijsput was niets overgebleven van een mogelijk gebouw.

Vanaf de Nieuwpoortsesteenweg tot ter hoogte van de H. Hartkerk stond nog geen enkel gebouw. Oostelijk zag men de hoge kapel van het klooster van de dominikanessen. Westelijk de achterkant van de lage, vooral werkmanshuisjes van de Steenbakkersstraat. Die straatbenaming is veelzeggend genoeg want al deze gronden in de omgeving werden afgevoerd naar de daarbij gelegen steenbakkerij.